

Naročnina se plačuje v naprej in stane mesečno din. 1'50; polletno din. 8'— in letno din. 15'—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljkatvenanastovlista „Sedanjost“. Nezaprte reklamacije poštnine proste. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani din. 250'—, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in ob-smrtnice 35 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristonosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat oglaševanju znaten popust.

Velika Srbija?

II. — Da nadaljujemo. V Niš so nato prišli gg. dr. Trumbič, Supilo, dr. Gregorin in inž. Gustinčič. Toda takrat je bila jugoslovanska juha že popolnoma ohlajena. L. r. Trumbič je nastopal kot diplomat. Supilo kot opozicionalec in črnogled, dr. Gregorin je pomembno molčal in inž. Gustinčič — no, on se je vpregel. . . Začel je pisati članke. Končno se je tudi on — izpregel. — Po zavzetju Zemuna je znani cerkveni deklamator, ki potuje kakor se čuje sedaj — v Ameriko z milijoni državne podpore na sprehod, je v Zemunu prirejal po ulicah brezmiselne velesrbijanske pridige ob razdeljevanju Principove slike. Srbskemu kmetu se je govorilo, pisalo in poučevalo, češ, da „glupi Lala (vojvodinski Srb) i budalasti Hrvat ničemu nisu dorasli bistrom srbskom seljaku“. O Jugoslovanih se je trdilo, češ, da so vajeni suženjstva in se morajo šele „privaditi“ svobodi, dotlej pa bodo služili mnogo rajše bratom Srbijancem, kot pa Švabom in Madžarom. Vse kulturne in gospodarske dobrine Hrvatov in Slovencev se morajo spraviti v Belgrad, ali pa vsaj upravljati iz Belgrada, da se izbije iz glav „zabitih“ klerikalnih Hrvatov in Slovencev švabstvo, ki tiči v teh dobrinah. Od uradništva smejo ostati le tisti uradniki v državni službi, katere bo hotel obdržati Belgrad. Veleposestva se bodo razdelila med srbske častnike, narodne poslance in tiste Jugoslovane, ki bodo podpirali srbsko vlado. Vse nasprotnike takega „ujedinjenja“, kakor tudi tiste „prikrite hinavce“, ki bi zastopali Strossmayerjeve in Gajeve ideje, je treba „obeležiti veleizdajničkim žigom“ in jih z železno šumadijsko pestjo naučiti pameti.

Toda pustimo to in vrnimo se k tipljivejšim dejstvom. „Za dobrovoljstvo se je delala velika reklama in močan moralni pritisk, ni pa se hotelo ustanoviti posebnih dobrovoljskih enot v Srbiji, ker bi le te padale tudi na mednarodno vago na škodo velesrbstva; Še manj pa se je dovoljeval sprejem v redno vojsko, da se z jugoslovanstvom ne „okuži“ srbski vojak. Edino, kar je bilo dobrovoljcem dotlej dostopno, so bile komitske čete, kjer je bil zbran posebno „zlahten cvet“. Končno so v juniju 1915. l. začeli prihajati transporti prostovoljcev iz Rusije. V skoplju, v „podoficirski školi“, so se „vežbali“ na način, ki mu ni treba pridevnika. Posredoval sem v Nišu pri znanem „Jugoslovanskem“ odboru v korist teh dobrovoljcev. Odgovoril mi je g. inž. Gustinčič, češ, zakaj so pa prišli iz Rusije, saj jih ni nikdo klical, raje naj bi bili ostali tam, kjer so bili, ker ni umestno, da se s takimi „malenkostmi“ nadleguje Srbijo; ravnati se moramo po srbskih razmerah in ne narobe.

Prišel je oni strašni umik preko Albanije v najhujši zimi. Ko smo vojaki taborili ponoči ob ognju, se je ta ali oni srbski vojak oglasil s splošno znano pesmijo: „Oj Srbijo, majko mila, ti postaješ carevina!“

Če ga je čul častnik, je takoj pristopil in ukoril vojaka, češ, kaj se norčuje. . . Velesrbska ideja je preko Albanije zaspala, da na Krfu znova vzplamti. Vse razpoložljivo častništvo in nekaj moštva je odšlo v Rusijo. V Odesi je prišlo do prvega resnega udara med jugoslovansko in velesrbsko idejo. Tudi češke ujetnike so uvrščali med „srbske“ dobrovoljce in proglasili prvo divizijo za „srbsko-češko dobrovoljačko divizijo“. Toda med tem se je v Kijevu organiziral češkoslovaški odbor, ki je proti temu protestiral. Zato se je spremenilo ime v „Srpski dobrovoljački korpus“, kar je izzvalo znane krvave dogodke, ki so odmevali tudi v zagrebški dvorani hrvatskega sabora. Zahtevalo se je uveljavljenje jugoslovanstva predvsem v imenu in zastavi. Tako je nastalo desidentsko vprašanje, ki je imelo svoj vzrok tudi v tem, da so srbijski častniki in vojaki imeli mnogo večje prejemke kot pa dobrovoljci. Revolucija v Rusiji je šele omogočila izstop nezadovoljnim dobrovoljcem iz korpusa in osvobodila zaprte. Poveljnik je bil general Hadžič, poznejši vojni minister, njegov načelnik pa polkovnik Kušakovič.

Medtem je „delovala“ srbska narodna skupščina v gledališču na Krfu. Od 166 posilancev je izbeglo iz Srbije 123, od teh pa je bilo na Krfu 110. Solunski proces proti „črnorokcem“ je spravljal opozicijo iz vlade. Pašič je sestavil radikalno vlado, ki je imela komaj 54 poslancev za seboj, torej niti „kvoruma“, niti večine. Stanoval je v vili, ki je bila krog in krog obdana z vojaško stražo. Proti jugoslovanskemu vprašanju je imel Pašič za seboj celo skupščino. Velikosrbijanski imperijalizem se je pokazal posebno pri sestavljanju tzv. Krfske deklaracije. Krek-Koroščeva majniška deklaracija je temu velesrbijanstvu zadala strahovit udarec. Treba ga je bilo izpodbiti, da ne postane mednarodno dejstvo. Pašič se je že prej z uspehom uprl proti priznanju Trumbičevega Jugoslovanskega odbora kot samostojne vlade pri velesilah. Sedaj pa je imel Trumbič v rokah legitimacijo v obliki majniške deklaracije. Zato je Pašič takoj pozval Trumbiča na Krf, da se sestavi Krfska deklaracija. Največja zgodovinska napaka Trumbičeva je bila ta, da se je vsedel na ta lim, da si je prej odbil vsako kakršnokoli materialno podporo srbske vlade. Na Krf so torej prišli dr. Trumbič, dr. Trinajstič, dr. Potočnjak, dr. Vošnjak za bos. Srbe pa je bil g. J. Banjanin. Opozicijo so zastopali Ljuba Davidović, pok. Draškovič in še nekaj drugih. Tri dni je trajala bitka zaradi imena. Vsi Srbijanci so zahtevali naj se nova država imenuje Velika Srbija, Jugoslovanski odbor pa je vstrajal na imenu Jugoslavija. Vse je kazalo, da iz te moke ne bo kruha. Toda dr. Potočnjakov predlog, naj se država imenuje „Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev“, so končno sprejeli tudi Srbijanci. V nadaljnjem je dr. Trumbič zahteval točno določitev notranje

ureditve, toda Pašič je bil temu naspričan in njegova opozicija, sedanji demokrati, so Pašiča podpirali v smislu Skerličeve zapuščine, da jugoslovanstvo pomenja avtonomijo ali federacijo in zato zahtevajo centralistično državo. Takrat, če se ne motim — je bil Protič v Nizzi in pri Krfskem paktu ni sodeloval.

Do tu za danes. Sedaj pa še nekoliko komentarja. Dr. Skerlič je 1910. napisal v „Zori“ članek, ki izraža naše razmerje v tej-le opredelbi: Jugoslavija — avtonomija (federacija); Velika Srbija centralizem. Ako se država ne more imenovati Velika Srbija, naj se ne imenuje v smislu balkanske miselnosti niti Jugoslavija. Sicer pa je ime za cincarsko porodico itak postranska stvar. Glavno je vsebina: na čelu države stoji srbski kralj kot v Veliki Srbiji, Belgrad je glavno mesto kot v Veliki Srbiji, v Belgradu je vsa oblast kot v Veliki Srbiji, na čelu vlade so Srbi kot v Veliki Srbiji. In to je glavno. Kaj hočete še več? Imamo pa pri nas petolizcev za izvoz, samo če bi jih kdo maral, ki so za „dobro plačilo“ pripravljeni se zavleči belgrajskim cincarjem in čokorilovcem celo v čreva.

Pošteno in samozavestno slovensko ljudstvo pa te godlje ne mara in se rajše oprime zakonitega boja, da skupno s Hrvati, katere ne izdamo, izvojuje končno zmago avtonomije v Jugoslaviji.

Razedinjenje?

Zadnji dogodki so znatno postrili razmerje med Belgradom in Zagrebom, odnosno Ljubljano. Skoraj istočasno ste prišli v javnost dve važni stvari: Hercigonjino pismo, ki ministru Pribičeviću opravičeno očita zvezo z povzročitelji umora pokojnega Draškoviča in poskus najetja morilca za Radiča ter spomenica — članek Hrvatskega bloka.

Ker so vzroki v obeh slučajih isti, morajo logično slediti tudi iste posledice. Draškovič je napravil mesto Pribičeviću v notranjem ministertvu. „Beogr. Dnevnik“ je že dolgo časa Pribičevića predstavljal javnosti kot bodočega diktatorja. „Beogr. Dnevnik“ pa je istočasno tudi organ v Solunu obsojenih „črnorokcev“, ki imajo sedaj v policajdemokratski stranki močno oporo. Recimo, da se je umor Radiča posrečil in bi pravi povzročitelj njegove smrti ostal prikrit. Hrvatsko ljudstvo, kateremu je nezadovoljstvo vbrizgavano še hujše kot slovenskemu, bi se v hrupnih demonstracijah potegnulo za mitvega svojega voditelja. S tem bi bil dan povod za nastop notranjega ministra Pribičevića. Zahteval bi od vlade polno moč. Nastopilo bi vojaštvo. . . Hrvatsvo bi bilo pokorjeno, „črnorokci“ bi zopet pridobili moč in vpliv, a Pribičević bi prišel na svoj račun in v zgodovino kot diktator in pokoritelj.

Vzemimo sedaj spomenico ali članek Hrvatskega bloka. Res je, da je ta spomenica z istočasno objavo Hercigonjinega pisma odlomila ost belgrajske protiakcije. Danes, ko se mora minister Pribičević, kot predstavitelj „najernijeg krvavog i reakcionarnog režima“, braniti od strašnega očitka ne more nastopati napadalno proti Hrvatom. Če se pokaže pismo Hercigonje resnično, bi spomenica že s samim tem dejstvom pridobila na utemeljitvi, ko bi jo Hrvatski blok ne bil s svojo zadnjo izjavo že vnaprej že že ne uničil — vsaj znatno ublažil. Dve ste stvari, ki ste narekovali Hrvatskemu bloku umik: nepripravljenost ljudstva za odločno akcijo, neugoden zunanje-političen položaj, ali pa oboje. V spomenici Hrvatski blok ni podrl mostov za seboj, ker določno se nikjer ne izraža proti obstoječi državi, pač pa zahteva spoštovanje hrvatskega državno-pravnega stališča. Ne more se oporekati temu, da je Hrvatski blok s svojim pravočasnim umikom obvaroval hrvatsko pred neposredno maščevalnostjo današnjih oblastnikov. Prezgodaj pa je govoriti o tem, ali je s to spomenico približal ali oddaljil rešitev hrvatskega vprašanja.

In kaj je vsebina hrvatskega vprašanja? To vprašanje objema celo skupino drugih vprašanj: slovensko, bosansko, vojvodinsko, črnogorsko, macedonsko itd. Gre torej za to, da se razbije centralizem in iztrga iz rok „belgrajske porodice“ popolna moč nad posameznimi pokrajinami. S tem vprašanjem o ureditvi države spravljati v zvezo tudi vprašanje države pa se pravi lahkomišljeno se igrati z ognjem. Samo naivneži in neresni ljudje, ki ne poznajo globine bistva države, se ukvarjajo s takimi možnostmi. Vzemimo n. pr., da bi Srbi dopustili Hrvatom in Slovencem odcepitev brez najmanjšega odpora. Kot Slovenci bi s Srbi ne imeli nobenega razmejitvenega spora, Hrvatje pa bi odšli znatno okleščeni s svojim skromnim ozemljem. Nastala bi slovensko-hrvatska država. Naši fantje, ki so sedaj v Macedoniji in Srbiji, bi bili zadržani kot poroki do ureditve medsebojnega razmerja. Vsa bojna oprema, železniški vojni park in mnoge druge dr-

žavne premičnine bi odšle v Belgrad, zemlja je že itak do skrajnosti izžeta, državna posojila iz naših krajev bi ostala v Srbiji, poleg tega pa bi morali prevzeti sami nase vojno odškodnino kot bivša avstrijska pokrajina. Vse to pa samo v najugodnejšem slučaju. Pride pa na površje se zunanje politično vprašanje. Pojavila bi se Italija, potem Rumunija, Madžarska in Avstrija. Kot gladni psi bi se trgale za kost, kolikor bi jo pustila Srbija. Naši „mili zavezniki“ bi se zbrali in nas lepo razkosali.

Ne, mi nismo proti državi! Tu smo, s polno zavestjo, da smo v svoji hiši, ki jo hočemo urediti s trdim delom in z bojem! Brez boja pa ni zmage. V našem ljudstvu je treba vzbuditi odporni čut, da zlasti pri volitvah kot en mož nastopi za kandidate, ki bodo neustašeno branili avtonomijo enotne Slovenije, ki bo imela svoj parlament in svojo vlado v Ljubljani. Treba se je boriti do obupne skrajnosti, ker brez boja nam nikdo ničesar ne da. V Hrvatih imamo naravne zaveznike.

Pribičevićeva afera.

Ponovimo še enkrat, kako je nastala vsa ta afera. Protiču, možu čistih rok, so nasprotniki očitali, češ, da je zadržal pred leti večjo vsoto državnega denarja in ni položil računov, kar pa se je izkazalo, da je on v redu izvršil svojo dolžnost, dalje so mu očitali, da je pred vojno kot notranji minister poslal orožništvo proti stavkujočim delavcem ter da je izval-solunski proces. Ta mož torej, ki je sam mnogo pretrpel po ječah in bil batinan, ki končno ni brezpogojni pristaš avtonomije, dasi je sicer neizprosen nasprotnik centralizma, ima tako bogate državniške izkušnje in teoretičnega znanja, kakor malokdo v naši državi. Protič torej ve kaj dela, kaj piše in govori. Njegov list „Radikal“ je objavil pismo atentatorja Hercigonje, sopovzročitelja umora pokojnega Draškoviča. To pismo je iz novembra lanskega leta in je naslovljena takratnemu notranjemu ministru Pribičeviću. Temu pismu je bil priložen „kurirski dekret“, ki ga je

po naredbi ministra notranjih zadev podpisal tajnik ministra, s tem dekretom je Hercigonja imel pravico voziti se po celi državi v vseh vlakih brezplačno. Pismo je Protič dobil v roke šele 2. t. m. V njem Hercigonja odkriva vzeze, ki jih je imel s Pribičevićem, ponujani mu denar odklanja in pravi, da je imel tudi nalog umoriti Radiča.

Na te strašne obtožbe je Pribičević dal čez nekaj dni odgovor v demokratskem klubu. Prvotno je zanikal vsako zvezo s Hercigonjo, nato pa je priznal, da je z njim parkrat govoril. O dekretu pa pravi, da zanj ni odgovoren, češ, ker ga ni sam podpisal. V svoji obrambi v časopisju samo trdi, da je vse to le nizko obrekovanje, s katerim se ga hoče uničiti in z njim vred razbiti centralizem.

Protič s polnim podpisom objavljuje dnevno članke, v katerih spravlja na dan nepobitne dokaze o trditvah v Hercigonjinem pismu. Pribičeviću naklonjen list „Beogr. Dnevnik“ je strastno napadal pokojnega Draškoviča in Pribičevića slavil kot najzmožnejšega državnika, kakor ga tudi sedaj brani. Še l. 1919. je na Pribičevićevo priporočilno pismo prejel Hercigonja 45.000 kron v Narodnem Veču v Zagrebu. Tudi Radič je objavil, da so ga hoteli najeti morilci ubiti že 20. nov. 918. Radič je takrat rekel Pribičeviću: „Ti, Svetozare, ne igray se z mojo glavo. Če pade moja glava, bo padla v 24 urah tudi tvoja in glave tvojih bratov“. Ob isti priliki mu je Radič, kakor sam trdi, dejal: „Ti si šuft!“ Ko je bil Pribičević notranji minister, je moral Radič brez razsodbe sodišča prenašati zapore in ponižavanja, sedaj pa se Pribičević brani, češ, da on (Pribičević) pregajanje trpi. Ko je policija lovila Draškovičeve morilce, je Hercigonja nemoteno potoval okrog s svojim „kurirskim dekretom“, ki ni bil nikdar razveljavljen. Kakor trdi Protič, policija ni smela prijeti Hercigonjo, ker ga je ščitila „neka odločujoča oseba“. Hercigonja je že pod Avstrijo predsedel več let v ječi zaradi atentatov. O tem je napisal knjigo, v kateri je napadel osebe v državni službi, zaradi česar je bila knjiga zaplenjena. Pribičević je dvignil zaplenbo, dal s tem

Pismo iz Rima.

(Izvirno poročilo «Sedanjosti»)

10. februarja 1922.

Dragi gospod urednik! Pristrčna hvala za lepo razglednico in spomine. Odkar sva se v Rimu ločila se je marsikaj spremenilo in po 16 letih mojega bivanja v Rimu, sem tudi jaz zaželel domovine. Bil sem v Ljubljani, nisem pa utegnil Vas obiskati. Toda o tem ob drugi priliki.

Danes Vam hočem, četudi nevajen časnikarskemu poročanju, s svojim slabim peresom vsaj nekoliko opisati vtise teh nepozabnih dni v Rimu, ker vem, da Vas bo to, kakor tudi čitatelje Vašega cenj. lista, najbolj zanimalo.

Ko se je 22. pr. m. zjutraj zvedelo, da so pok. sv. Oče Benedikt, v starosti 67 let, 2 meseca in en dan, zatisnili svoje mile oči, se je začela zbirati ogromna množica ljudstva pred Vatikanom in pred cerkvijo sv. Petra. Nato so sledile devetdnevne pogrebne svečanosti, od katerih je bilo šest v cerkvi sv. Petra in tri v ostalih treh bazilikah. Vse te dni je kar mrgolelo ljudstva kot v

panju. Ob trupu vzvišenega pokojnika so čule častne straže, dočim so redovniki izmenoma cele noči molili v kapelici.

Medtem so se zbirali kardinali in z njimi so prihajale v večni Rim velike množice iz raznih strani. Preobširno bi bilo opisovati vse priprave za volitev novega poveljarja sv. Cerkve, 260. naslednika sv. Petra, kateremu je naš Gospod Jezus Kristus izročil ključne nebeskega kraljestva. — V pondeljek dopoldne, 6. t. m., v najhujšem naliwu, so se zbrale množice, kljub dežju, zopet pred Vatikanom, pred katerim je noč in dan bilo vedno dovolj ljudi. Težko je vsaj približno določiti število ljudij, ker so se tlačile pod enim dežnikom po 2, 3 osebe. Ob 11 uri 53 minut se je pojavil modrikast den iz dimnika sikstinske kapele. Med množicami je kar završalo in od ust do ust se je raznašala vesela novica: „Papež je izvoljen“. Mnogi od ganotja niso mogli zadržavati solz. Takrat je udrla kot hudournik vsa ta ogromna masa pred baziliko sv. Petra. Toda tu so zaprli pot svetu močni oddelki varnostnih straž. Vse je z napetostjo pričakovalo ime novega sv. Očeta. Dež je medtem prenehal in solnce je posvetilo. Vrata balkona so se odprla ob 12 uri 18 minut in pokazal

se je grb novega papeža. Vse v največji tišini pričakuje proglasitev. 8 minut nato se pojavi križ in kmalu za njim pride kardinal Bisleti, ki je z močnim glasom v največjo tišino svečano izgovoril tradicionalne besede: „Annuntio vobis gaudium magnum. Habemus papam: Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum Cardinalem Achillem Ratti, qui sibi nomen imposuit Pius decimus primus“. (Naznanjam vam veliko radost. Imamo papeža . . . kardinala Ahileja Ratti, ki si je dal ime Pij enajsti). Množica je sprejela proglasitev z velikanskim navdušenjem. Kmalu nato so se pojavili oddelki vatikanske straže v svojih lepih uniformah, dočim je italijanska vojska stala na trgu. Začela so se povelja in v družbi kardinalov pridejo na balkon novoizvoljeni sv. Oče z milim očetovskim nasmehom na licu, polnem dobrote, in z razprostrtimi rokami kakor v želji objeti svoje drage božje otroke. Množica pa je neprestano vzklikala v polni vzhienosti: „Živijo sv. Oče!“ Nato so sv. Oče povzdignili sklenjene roke k nebu, zbor je odpel „Confiteor“, svet pa je med tem pokleknil kljub deževnemu dnevu. Nato so v svečani tišini, polni pobožnosti, sv. Oče podelili sv. blagoslov

zadoščenje Hercigonji in odstranil napadene uradnike iz državne službe, da si jim ni moglo ničesar dokazati. Hercigonja je imel tudi ljubico, s katero se je seznanil v ječi. Minister Lukinič, prijatelj Pribičevića, je odpustil iz poštno službe brez najmanjšega vzroka poštno dekle in postavil na njeno mesto ljubico Hercigonje. Na dan umora pokojnega Draškovića je bil Pribičević v Zagrebu.

So pa še mnoge druge posameznosti, ki dokazujejo ozko prijateljsko zvezo Pribičevića s Hercigonjo. Proti in vsa poštna javnost zahteva, da Pribičević stopi pred sodišče in vloži tožbo proti Protiću. Tega dosedaj Pribičević še ni storil in ne pokaže nobene volje, da bo to kdaj storil. Če se pa boji sodišča, je dokaz, da je on že političen mlíč, ki pa — po našem mnenju — niti v Jugoslaviji ne morejo vladati. Ugled samega vladarja in božja in človeška pravica odločno zahteva, da kralj zapove svojemu ministru, naj stopi pred sodišče, ker človek s takimi madeži na sebi ne more biti kraljevi minister. Policajdemokratska „Riječ“ sicer trdi, s čemur ravno pokopava Pribičevića, da so se politični umori vršili tudi v drugih državah: Casement je bil na Angleškem ustreljen. Irski župan, ki se je boril za avtonomijo svojo zemlje, je umrl od lakote v ječi. Jaures je bil v Parizu ustreljen in njegov morilec oproščen in v Nemčiji sta bila ubita Liebknecht in Roza Luxemburg. — kar pa dokazuje slabost tistih, ki se poslužujejo takih sredstev. Boda se poslužujejo samo roparji.

Ljudstvo! zagrmi končno z odločnim klicem, ki naj odmeva po celi naši državi:

Dol s centralističnimi roparji in njihovimi pomagači!

Živela avtonomija ljudstva!

Društvene vesti.

Izredni občni zbor Kat. prosv. društva „Soča“ v Novem mestu se bo vršil v soboto zvečer ob 1/2 8 uri v Rokodelskem domu s sledečim dnevnim redom: 1. Dopolnilna volitev in 2. predavanje g. prof. Kovača.

Kat. prosvet. društvo v Novem mestu priredi na pustni torek zvečer, 28. t. m., ob 8. uri ve-

vsem navzočim in nenavzočim vernikom širom sveta. Malo pred eno uro popoldne se je končala svečana proglasitev.

Završen je obred — po Cerkvem Senatu in priprošnji sv. Duhu — izvolitve naslednika Ribiću iz Galileje in krona trojne ljubezni je določena sv. Očetu Piju XI. Trikrat je vprašal Jezus Kristus sv. Petra: Ali me ljubiš? Hotel je imeti poročstvo popolne udanosti in ljubezni. Ljubezni, ki objemaj ves svet, Boga in Njegovo stvarstvo. Dvatisoč let se napolnjuje, ko je iz podzemeljskih katakomb v Laoran, iz Laterana v Kvirinal in iz Kvirinala v Vatikan vidno poglavarstvo sv. Cerkve nepretrogoma vodilo oznanjevanje Kristusovih naukov. Padala so kraljestva, drobila so se carstva, menjale republike, nasilne vlade itd., vse se je spreminjalo, le sv. Cerkev, od Boga ustanovljena in po njem vladana, stoji neomajno kljub vsem mnogoštevilnim in močnim sovražnikom

Dr. P. I.

Opomba uredništva. S tem pismom smo prejeli tudi več slik sv. Očeta, njegovih srečnih in vzvišenih roditeljev ter svečanosti izvolitve. Slike smo razstavili v izložbenem oknu Krajčeve knjigarne.

selico z bogatim vspehom in burko „Ne kliči vruga!“ K obilni udeležbi vabi odbor.

Podružnica Kola Jugoslovanskih Sester v Novem mestu priredi na pustno nedeljo, 26. februarja t. l. veliko ljudsko veselico s sledečim vspehom: 1. burka „Dr. Hribar. 2. Licitacija pustnih daril. 3. Prosta zabava in buffet. Cena sedežem: 4 D, 3 D, 2 D, na galeriji 2 D, stojišča 1 D. Začetek ob 6. uri zvečer. Čisti dohodek bo služil v dobrodelne namene. K obilni udeležbi vabi odbor.

Davek. Ker moramo od vsake objave za društveno prireditel, veselico ali kaj podobnega plačati davek, bomo odslej priobčili samo iste objave, katerim je priloženo 5 Din. Enako stališče so zavzeli tudi drugi listi.

Tedenske novice.

Jugoslovanski klub je vložil odločen protest proti državnemu gospodarstvu ter proti lažnjivemu proračunu in zahteval zvišanje eksistenčne mere od 4800 na 15000 kron. Ker se niti eksistenčne mere ni dovolilo zvišati, bo klub glasoval proti dvanajstinam za marec in april. Značilno je, da pri seji, ko se je glasovalo glede zvišanja eksistenčne mere, ni bil navzoč noben samostojneški poslanec.

Posl. Nemanč je 12. t. m. posredoval pri železniškem ministru za pogorelec v Belokrajini ob železniški progi, katerim je požar, povzročeno od isker iz železniškega stroja, napravil veliko škodo. Minister je obljubil, da bo izdal nalog železniškemu ravnateljstvu v Zagrebu, da se naknada za škodo takoj izplača na podlagi izvršene cenitve.

Posl. Brodar (Jug. klub) je v narodni skupščini vložil interpelacijo proti slabemu postopanju z vojniki v naši armadi in proti nesnažnosti po vojašnicah.

Zadnji „Domoljub“ bere levite samostojnežem z njihovimi lastnimi besedami. Navaja, kaj so pisarili pred volitvami in kaj po volitvah ter kako se sedaj — ko so pritisnjeni ob zid kot lažniki in izdajalci — izvijajo iz zagate. — No, končno si marsikateri zagrizen samostojnež mane oči in spregleduje.

Naše dijaštvo v tujini in katoliška duhovščina doma dobesedno strada. Dočim se dijaštvo in duhovščina druge narodnosti in vere koplje takorekoč v izobilju, se našim odteguje še to, kar jim pripada. Prof. dr. Murko je ugotovil, da so med belgrajskimi dijaki tudi taki, ki poleg bogate državne podpore prejema jo od svojih starišev še po K 4000 mesečno. — Kdor more svojemu sinu dajati take vsote, ta gotovo ni revež in ne potrebuje državne podpore!

„Nema para“. Bolpiki v bolnišnici v Novem mestu so v nevarnosti, da zmrznejo, ker ni premoga in premoga ni, ker „nema para“.

Za katoliško cerkev v Belgradu je daroval g. Franc Berlec K 40.— Bog povrni! Nadaljne darove sprejema uredništvo „Sedanjosti“. Bog živi posnemovalce!

Zlato uro je izgubil siromašen dijak kot drag spomin na stari cesti v smeri k Božjemu grobu. — Pošten najditelj naj jo izroči proti primerni nagradi v našem uredništvu.

V okrajni šolski svet za sodni okraj Trebnje sta bila izvoljena kandidata SLS č. g. župnik Ant. Oblak kot član in č. g. dekan Jos. Plantarič kot namestnik.

Prosper Mérimée - Karmen. Poslovenil Vladimir Levstik. V Ljubljani 1921. Natisnila in založila Zvezna tiskarna. 95 str. — Delo nam predstavlja plastično načrtanih obrazov cigank, razbojnikov in drugih zanimivih ljudskih tipov. Knjiga se naroča v založbi Zvezne tiskarne v Ljubljani in stane broštrana Din. 750.

Poštnemu ravnateljstvu v vednost. Rok za vložitev prošenj za prevoz pošte med Novim mestom in Krškem je bil razpisan lani do 30. junija 1921. Prošilec je bilo več iz novomeške in krške okolice, toda njihove prošnje še do danes niso rešene in pošta ne prevaža. Če hoče kdo iz Novega mesta v Krško, mora najeti voznika in za štiriurno vožnjo plačati 550 K, ali pa se poslužiti železnice naokrog čez Ljubljano Zidanmost, kar stane 364 K. Pri tem pa se zgubi cel dan samo na vožnji. Kdor pa hoče

potovati čez Karlovce Zagreb in Zidanmost, mora plačati 384, poleg tega pa mora še v Zagrebu prenočevati, kar zopet stane 70 K. Prosim, toliko denarja in časa se mora potrošiti, da se pride iz Novega mesta v štiri ure oddaljeno Krško. Pri takih razmerah ni čudno, če draginja vedno bolj narašča, odpomoči pa od nikoder. Roko na srce, ali je to kakšna urejena uprava v državi, ki si prisvaja atribut moderna in s prometnimi sredstvi opremljena država? Mi vemo, da je pri raznih upravah, pa tudi pri poštnem ravnateljstvu v Sloveniji dovolj ponosnih slovenskih sinov, ki jih je sram za take razmere. Če pa te razmere kljub temu trpe, pomenja, da postopajo tako, kakor so postopali zavedni domači uradniki proti Napoleonovemu zavojevanju Ilirije: metali so pelena med upravna kolesa. — Če je pa tako, tedaj složno dvignimo gromki glas proti Belgradu: „Zahtevamo avtonomijo!“

Ministrski svet je sklenil zahtevati tretjo pošiljatev živine iz Nemčije. — Spet bo „kšeft“ g. Pucelej!

Naslednik pok. fra Didak-Buntiča v poslanski zbornici postane g. Juraj Puljič, profesor na trgovski akademiji v Sarajevu.

Belgrajski „Radikal“ piše med drugimi: „Ako se misli, da se bo z razdelitvijo države na oblasti . . . dobila večina tudi v oblastih, kjer je nimamo, tedaj je to samo nevarna iluzija (zaslepljenost). Mora se šele roditi državnik, ki bo v sedanjem stoletju izdelal s petinštiridesetimi odstotki prebivalstva večino. To so poskušali Madžari z mnogo več razumevanja in sposobnosti kot pri nas, toda brez stvarnega uspeha.“ — Iz tega odstavka vidimo, da Srbi sami priznavajo, da so v manjšini, da nimajo niti razumevanja, niti sposobnosti vladati proti večini in da je treba — sporazuma s Slovenci in Hrvati. Dokler pa imamo Slovenci na svojo sramoto stranko in figa-može, ki se prodajajo, se Srbom ne mudi za sporazum.

Minister Pucelej, kakor čujemo, je po znanem polomu v S. Bistrici, počastil tudi Novomesto. Druge nesreče prav res ni bilo nobene. Nato pa se je odpeljal na „ofcet“ svoje hčerke z njegovim načelnikom v ministrstvu g. M. Stiblerjem. Jelo se bo meso nemških volov in obridske ribe, pilo pa iz kabljice. Bilo srečno!

Porodne razprave bodo te-le: 27. t. m. Jože Derganc, Miha Zidarič in Franc Gerjevič, tatvina; 28. t. m. pa Bostjan Pasterk in Rob. Ganslmayer, razžaljenje časti potom tiska ter Karol Pahor, tatvina.

Delegacija ministrstva financ javlja, da je izdala 2. zvezek „Trošarinskih predpisov“, ki stane Din. 750. Oba, 1. in 2. zvezek, staneta Din. 15 in se naročata pri gospodarskem uradu omenjene delegacije v Ljubljani.

Kako se podpira očeta je pokazal inspektor finančnega ministrstva Matovič, ki je izdejstvoval svojemu osemadsetletnemu očetu, gostilničarju v Nišu, službo davčnega praktika s plačo in vsemi draginjskimi dodatki. Starček, če bi tudi bil kdaj sposoben za tako službo, je popolnoma telesno opešan in prihaja le redko v pisarno, plačo pa ne zamudi. Najlepše pa je ta, da so mu morali napraviti prostor z odpuštom njegovega predhodnika. Lepo je od sina, da podpira svojega ostarelega očeta, ni pa lepo, da se to vrši na račun države. G. inspektor naj poseže v svoj žep in pomaga očeta. — Zelo značilno za razmere, kaj-ne!

O avtonomiji Macedonije, v zvezi v vprašanem Trakije, piše bolgarska „Nezavisimost“, da je Francija naklonjena rešitvi trakijskega vprašanja v tem smislu, da se Trakija odzame izpod grške okupacije in se jo prideli Turčiji kot avtonomno pokrajino. Turki so s to rešitvijo zadovoljni, zahtevajo pa, da se istotako podeli avtonomijo Macedoniji kjer je znatno število muslimanov. Francija prvotno ni pokazovala volje za tako rešitev zaradi odpora Srbov in Grkov. Ker pa je Anglija kakor spričujejo razni znaki — odvzela svoje pokroviteljstvo Grški, so tudi francoski predlogi glede Trakije in Macedonije na potu spremembe v prilog njunih avtonomij. — Iz tega se vidi, zakaj Pašič vabi državnike Češke iz Rumunije v Ljubljano in pritiska na Grčijo, da odstopi kralj Konstantin, ki ne uživa angleškega in francoskega zaupanja. V tem oziru je spomenica

Hrvatskega bloka odločnega pomena. Z avtonomijo Makedonije se mora določiti avtonomija tudi ostalim našim pokrajinam.

Položaj glede ureditve naše države, zdi se, da se jasni. Hrvatski blok zahteva vzpostavitev razmerja pred 29. oktobrom 1918.; Protič pa priznava popolno važnost manifestu z dne 1. decembra 1918., na čegar podlagi naj se doseže sporazum; Ljuba Jovanovič pa je na radikalnem zboru z znanjem Pašiča zahteval priznanje ustave, zavrzel avtonomizem, ker baje ogroža srbstvo in izjavil, da mu je bližja federacija. Za avtonomijo so nagnjeni Protičeci muslimani v Bosni in Hercegovini in v Makedoniji, nekateri vojvodinski poslanci vseh strank komunisti in del demokratskega kluba ter SLS in HPS, kot najodločnejši zastopniki avtonomizma. Izven parlamenta pa je, razen v Hrvatski in Šumadiji, ogromna večina za avtonomije ter nasprotna centralizmu in plemenskem federalizmu. Brezpogojni centralisti so zemljoradniki, večina policajdemokratov, del radikalcev (Pašičevcev), samostojneži in socialdemokratje. Federalisti so Hrvatski blok in velik del radikalcev. Sicer je pa Radič napram avtonomistični Hrvatski zajednici izjavil, da je pripravljen sprejeti njen političen program. Kar posebno Sloveuije tiče, je res, da bi mi že davno imeli avtonomijo če bi SLS izdala Hrvate in katoliško prebivalstvo izven Slovenije belgrajskemu centralizmu. Dr. Korošec pa tega ne stori: Avtonomijo vsem, ali pa nikomur!

Dolžnost dela na Bolgarskem, Samo delo zamore rešiti človeštvo iz vojnih razvalin. Na Bolgarskem je zato vlada sklenila, da morajo vsi moški do 45. leta opravljati v gotovem času občekoristna dela. Ravno tako napoveduje vlada, da bodo morale vse neomožene ženske od 16. do 30. leta v kratkem štiri mesece delati v bolnišnicah, siromašnicah, pisarnah in na državnih posestvih. Imovitejše se bodo sicer lahko odkupile; odkupnina pa bo znašala najmanj 5000 levov.

Jugoslavija in Bolgarija. Ni popolne Jugoslavije, dokler nismo združeni še z Bolgari, ki so naše krvi in našega plemena. Tega večina srbskih politikov noče uvideti. Kljub temu pa nekatere stranke pri nas — in to v prvi vrsti Slovenska ljudska stranka — in tudi v Bolgariji vneto delajo za zблиžanje. Če bi se združili z Bolgarijo bi bila to mogočna država 20 milijonov Jugoslovanov. — Tako „Naša Moč“. To isto tudi mi vedno povdarjamo.

Finančni minister Kumanudi (bogami pravi čistokrvni Srbin!) je sam sebi določil dispozicijski fond v znesku ene milijarde 823 milijonov kron, da lahko sam s tem zneskom razpolaga ter ni dolžan nikomur polagati račun, ko to potrdi ministrski svet, ki pa se temu ne bo upiral. — In zopet ti prešmetani samostojneži so že moleli vse štiri navzgor, češ, saj bo tudi njim kaj odletelo od te ogromne svote, ker volitve bodo še letos . . . Ljudstvo ali si res naprodaj?

Rumunski list „Universal“, ki izhaja v Bukarešti, prinaša izjavo Take Jonesku, ki se brani od očitka, da je protiustavno in neparlamentarno sprejel od kralja mandat za novo vlado, in pravi: „Zasledoval sem zunanjo politiko, ki je potrebna zemlji. Ko sem dosegel svoj cilj,

sem zapustil vlado.“ — Take Jonesku je znan srbofil in ima zelo majhno skupino poslancev za seboj. Kljub temu je prevzel vlado, odgodil parlament, zaročil hčer svojega kralja in podpisal vojaško zvezo z našo državo — proti Bolgariji. Ko je storil svojo dolžnost — je odšel. Zelo poučno, kaj — ne! Poznamo pa državo, kjer si najvišji krogi ne upajo poklicati avtonomista na čelo vlade, dasi bi hipoma imel večino v parlamentu, v ljudstvu pa bi se ugled neizmerno pomnožil.

Ameriški novičar.

Raznoterosti. Prinašajoč rodoslov kraljeve zaročenke iz slovenskega časopisja „Glas Naroda“ si je dovolil tudi ta le dostavek: „To se čita kakor pregled presvetle habsburške rodovine v Blasnikovi pratiki! Starokrajski slovenski listi bodo pa morali nekoliko popustiti v svoji hvali o“ naši pristno narodni dinastiji, kajti ta pristno narodna dinastija bo sedaj pomešala svojo kri s Hohenzollernci, „švabi“, ki so bili dozdej trn v peti vsakega Srba! — Ameriški škofje so odločili mesec februar za mesec katoliškega tiska. Tekom tega meseca se bodo katoličani podvzivali, da bodo za svoje katoliške liste pridobili vsak po nekoliko naročnikov. — Kako slabe so delavske razmere v Ameriki spričuje tudi ta-le dogodek: Ivan Glaj je imel stalno delo v tovarni. Ko je pritisnil mraz, je tovarna začela odpuščati delavstvo. Do Božiča je še tu in tam kaj zaslužil, potem pa ne več. Stanovanje ni mogel plačevati in se je z družino preselil v napol podrto kočjo v Milwaukee. Začel je prodajati pohištvo. Ostalo mu je še par črevljev. Ko so otroci začeli prositi kruha, je prodal še črevlje in prinesel kruha. Dočim sta otroka jedla, je on odšel v sobo in se zadušil s plinom . . . Spoštujte vsak dolar iz Amerike, ker na njem se drže potne srage težkega in težko dobljenega dela. — V Jolietu so razmeroma zelo maloštevilne poroke za ta predpust, marsikatera bo vlekla „ploh“. —

Poročili so se. V Lorainu Fr. Žibert z Josip. Popek in Fr. Janežič iz Iga z Matil. Svet.

Umrli so: V La Salle Ant. Mežnarcič iz brežiške fare. — V Indianopolisu Franc

Mikolič (na jetiki) iz Mëlib Brusnic, kjer zapušča ženo in dva sina. Brat mu je v Arkansasu. — V Star City Lovrenc Zupan iz Javornika. — V Ely. Minn. Leopold Stupica iz Sodražice (podsut v rudniku). Bil je bratranec nepozabnega našega dr. J. Kreka. — V Chisholmu K. Zgonc iz ribniške doline. — V Clevelandu Fr. Kozlevčar iz Trebnja in Ant. Bačar. — Dne 2. t. m. je umrl v Duluthu zlatomašnik Jos. Buh v visoki starosti 89 let. Rojen je bil v Lučni pri Škofjiloki. Že kot mlad duhovnik je odšel v misijone med Indijance in ves čas vstrajno deloval na razširjenju katoliške vere in njeni poglobitvi. N. v m. p.!

Ljudska posojilnica v Novem mestu, v hiši Gospodarske Zveze sprejema vloge in daje posojila vsak delavni dan. Zavod, ki se jako lepo razvija, toplo priporočamo.

Tužna vest.

Vsem prijateljem, žepnim sorodnikom, atentatorjem, morilcem in anarhistom nãznanjamo tužno vest, da je naš nepozabni voditelj liberalizma, oče centralizma in korupcije, verni sin „beogradske porodice“, najboljši brat gospe „Črne roke“, zvest soprog Velike Srbije, nedobrovoljni roditelj avtonomije ljudstva itd. itd.

Gospod Svetozar Pribičević

bivši suplent ženskega učiteljskega, prvak srbske stranke na Hrvatskem, podpredsednik Narodnega Veča, minister policije in njej enake prosvete, vitez terorizma, iznajditelj protikatoliškega gibanja, član framazonske lože, častni član „Sokola“, bodoči diktator SHS, v častihlepu nedosegljivi Napoleon itd. itd.

danes težko obolel na rani, ki mu jo je v dvoboju zadal centralistom in nasilnežem obsovaženi Stojan Protič. Plačeni zdravniški nasveti po predalih policajdemokratskega in sličnega časopisja dosedaj niso pomagali. Iščejo se torej mazači, šintarice in rezarji (s samostojneško zelenim trakom), naj se pripravijo, da rešijo nedolžno preganjano žrtev sigurne politične smrti.

Žalujoča policajdemokratska družina tudi v imenu svojega rakitičnega otroka S K S,

Ali ste že poslali naročnino?

A 486 | 21
20

Prostovoljna dražba nepremičnin.

Na predlog finančne prokuratorje v Ljubljani se prodajo na javni dražbi spodaj zapisane nepremičnine z pritisklinami v za pristavljeno izklicno ceno dne 1. marca 1922, predpoldne ob 9. uri

kot celota. Dražba se vrši na licu mesta v Novem mestu št. 115. Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmejo. Zastavne pravice na zemljišču zavarovanih upnikov ostanejo nedotaknjene. Za potrditev prodaje ina finančna prokuratorja 14 dni premisleka.

Izkupilo prodaje je plačati na sledeči način: 20% izklicne cene je založiti kot varščina, ostanek skupila je položiti v 1 mesecu po domiku. Ostali pogoji prodaje in plačevanja se smejo vpogledati pri sodnem komisarju g. notarju Pleiweissu v Novem mestu.

Nepremičnina: Zemljišče vl. št. 288 k. o. Novo mesto, obstoječe iz stavbene parcele št. 137 hišo št. 119 v Novem mestu, z drvarnico, dvoriščem in vrtnom. — Mera: 104 m². — Izklicna cena: 39.100 K.

Gospodarska Zveza

r. z. z o. z. v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

kupuje po najvišjih dnevnih cenah vse poljske pridelke.

Velika zaloga raznih vin v kleti gosp. Možine

Pestunja se išče za poldrugoletno dete Naslov v uprav. t. l.

Ženitna ponudba.

Izobražena starejša oseba, blaga duša, želi poročiti gospoda v starosti 50—55 let. — Ponudbe na upravnishstvo t. l.

Tiskarna — Knjigarna
Knjigoveznica

J. Krajec nasl.

Novo mesto

se priporoča.